

МБОУ “Чакырская СОШ” МР
“Амгинский улус (район)”
Романова Сардана Владимировна учитель
якутского языка и литературы.
Чакыр-2

Маннайгы уруок. Уруок аата: Дьөһөгөй озото. (В.Е. Васильев-Бабылай Харысхал. Тураҕааскы).

Уруок сыала.

Үөрэтэр: Үөрэнээччи айымньы түгэх сыалын таба өйдүүрүгэр сөптөөх усулуобуйаны тэрийи.

Сайыннарар: Уус-уран айымньыны ааҕар, ырытар сатабылы сайыннары.

Иитэр: Хамсыыр –харамайга, кыылга-сүөлгэ амарах сыһыан- киһи майгытын ис дьинин сүрүн кэрэһитэ буоларын таба өйдөтүү.

Уруок түһүмэхтэрэ	Учуутал дьайыыта	Үөрэнээччи дьайыыта	Үөрэх дэгиттэр дьайыылара
I.Үөрэзи ылыныыга бэлэмнэнии.	Эзэрдэ тыл этии.Таһаарыылаах үлээ көзүлээһин.	Болзомтолоохтук үлэлииргэ бэлэмнэнэллэр.	Бодоруһар сатабыл: -үөрэнэр турукка киирэр -алтыһар, бодоруһар.
II.Сыалы-соругу туруоруу	Атын биридимизти кытта ситимниир, интэриэһи үөскэтэр. Ыйытык көмөтүнэн уруок сыалын-соругун быһаартарар.Үлэлиир эйгэни үөскэтэр.	Айымньыны үөрэтии бэрээдэгин ааҕар, хатылыыр.Уруок сыалын быһаарсар.	Билиини-көрүүнү ылынар сатабыл: -үлэ сыалын-соругун туруорунар -үлэтин былаанныыр. Ытык өйдөбүллэри үөрэнээччигэ инэрии түмүгэ -үөрэнэр баҕаны, бэйэни сайыннарар. -атын омук литературатыгар убаастабыллаахтык сыһыаннаһар.
III.Ааҕыны тэрийи	Айымньыны ааҕыны тэрийэр. Хоһоонноохтук ааҕар.Айымньы бэлиэ түгэнигэр, суолталаах кэрчиктэргэ быһаарсыһар.	Хоһоонноохтук ааҕар,истэр.Айымньы бэлиэ түгэнигэр, событияларыгар быһаарсар, бэлиэтэнэр.	Санааны сааһылаан санарар үөрүйэх -айымньыны сөптөөх интонацияны тутуһан ааҕар, болҕойон истэр.
IV.Айымньыны ылыны таһымын билгэлээһин	Сэһэни оҕо төһө сэнээрбитин сылыктыыр, ыйытар, чопчулуур.	Ыйытыыларга эппиэттиир, өйдөөбөтөх түгэнигэр ыйытар.	Бодоруһан үөрэнэр үөрүйэх -учуутал санатын болҕойон истэр,алтыһар.Кэпсэтии сиэрин тутуһар.
V.Дьыэтээзи үлэ	Дьыэтэ тугу ааҕары быһаарар.Кэлэр уруогу кытта ситимниир.	Дьыэтэ сорудаҕы бэлиэтэнэр.	Бэйэни салайына-дьаһана үөрэнэр үөрүйэх. -үлэтин былаанныыр, тугу

			гыныхтаафын быланнанар.
VI.Рефлексия	Үөрэнээччи бэйэтин санаатын сатаан этэр усулуобуйатын тэрийэр,ырытыны сүрүннүүр.	Айымны ханнык түгэнин ордук сөбүлээбиттэрин быһаарсаллар, санааларын этэллэр, хонтуруоланаллар.	Бэйэни салайынар сатабыл -тугу билбитин,сэнээрбитин толору этэр. Бодоруһар сатабыл. -атын оҕолор санааларын истэр,бодоруһар.

Уруок тэнийбит былаана.

I.Үөрэи ылыныыга бэлэмнээһин.

Уч: Үтүө күнүнэн! Бүгүн сана айымныны ааҕахпыт,санаабытын атастаһахпыт.Дьарыкпыт төһө таһаарылаах буолара бэйэбититтэн тутулуктаах.Бу сэхэни сэнээрэн ааҕаххыт диэн эрэнэбин!!!

II.Сыалы-соруугу туруоруу.

Учуутал: Киһи былыр былыргыттан түөрт атахтаах доҕотторо суох сатамат.Саха киһитэ баай хара тыаҕа тахсарыгар эрэллээх доҕотторо диэн эрэллээх ыта уонна ата буолаллар.Ыт хайдах курдук иччитигэр бэриниилээзин биһиги киинэлэртэн, айымнылартан билэбит.Холобура, ханнык суруйааччылар кэпсээннэригэр ыт туһунан ааҕааччыны долгутар курдук суруйбуттарай? Иван Тургенев “ Мумута”, Антон Павлович Чехов “Каштанката”.Аатырбыт Джек Лондон “Белый клык”, Гавриил Тропольский “Белый Бим” диэн киинэлэрин көрөн баран, элбэх киһи хамсыр-харамайга сыһыана уларыыт буолуохтаах.

Саха киһитэ- ыта суох сатамат.Холобур,Реас Кулаковскай “Кэскил”, Сэмэн Тумат “Тойон –Хаан”, Николай Лугинов “Кустук”, Баһылай Харысхал “Туу-Хаах” диэн кэпсээннэригэр саха ыта булчут эрэ буолбакка, иччилэригэр хайдак курдук бэриниилээхтэрин туһунан суруйбуттара.

Сылгы туһунан айымнылар саха суруйааччыларыгар эмиэ бааллар.Саха сылгы танаралаах диэн биһиги муударай өбүгэлэрбит мээнэ эппэттэр.

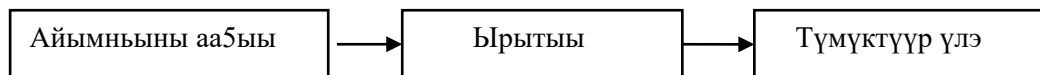
-Бүгүн биһиги ааҕар айымныбыт сүрүн героя ким буолуой?

Уч: Эһиги сэрэйбикит курдук бүгүн биһиги биир дойдулаахпыт Василий Егорович Васильев- Баһылай Харысхал “Тураҕааскы” диэн айымнытын ааҕахпыт.Баһылай Харысхал суруйааччы быһытынан биир уратылаах.Ол туһунан профессор Виктор Данилович Михайлов этиитин ааҕабын./дуоскаттан ааҕаллар/.

“ Харысхал ынаҕы, сылгыны,ыты ойуулуур-дьүһүннүүр тыла-өһө ааҕааччыга сүрэзин-быарын ортотунан киирэригэр, сылаас ийиини үөскэтэригэр саарбахтаабаппын.Биллэрин курдук, кыыл-сүөл психологиятын ылбычча суруйааччы арыбат.Сиппит-хоппут маастар эрэ кыайыан сөп”.

В.Д. Михайлов

Уч: ханнык баҕарар айымныны болбойон аахтаахпытына эрэ ис хоһоонун өйдүүбүт.Айымныны үөрэтии быраабылатын, үлэбит алгоритмын өссө биирдэ көрөн ылабын.

Уч Таблицаттан көрдөххө биһиги билигин айымныны ааҕы ханнык олугар киирдибит?

- Уруок сыалын быһаарарга холонобут, баһаалыста. Айымньыны сэнээрэн аахтапытына эрэ суруйааччы бу сэхэни тоҕо кимиэхэ анаан, суруйбутун таба өйдүүбүт.

III. Ааҕыны тэрийии.

Уч: Сэхэнгэ Тураҕааскы оҕо сааһа, сүүрүк ат буолан аатырар кэмэ, онтон Сылгыһыт Дьөгүөр баар-суох миинэр минэтэ, атах тардыһар көлөтө буолуута, тihэх күннэрэ-барыта ойууланаллар. Айымньыны ааҕы кэмигэр сорох түгэнгэ тохтоон, быһаарсан ылыхпыт. Сэхэн геройдарын ааттарын-суолларын бэлиэтэнэргитин умнуман. Ааҕыны саҕалаатыбыт. (быһаарсыһылаах ааҕы).

VI. Айымньыны ылыны таһымн билгэлээһин.

Уч: Ити курдук, тулаайах кулунчук Сылгыһыт Дьөгүөр дьизэ кэргэнигэр сыстар, улаатар. Болҕойон истибит буоллаххытына кыратык ис хоһоонун ырытан ылаабын эрэ.

-Кулунчук дьизэ иһинээзилэртэн ордук кимнээзи кытта тапсан ооньууруй?

-Тугу иһэн өлө сыста?

-Кимтэн саамай ордук толлорой?

-Ханнык түбэлтэ кэнниттэн атыыр үөрэ бэйэтигэр ылыммытай?

V. Дьизэтээзи үлэ.

Уч: Айымньы саамай интэриэһинэй түгэнигэр кэллибит. Тураҕааскы оҕо сааһа ааста, аны кинини атын биллибэт, ол эрэри олус умсугутуулаах олох күүтэр. Биһиги эмиэ Тураҕааскы дьылзатын билиэхпитин олус баҕарабыт. Сэхэн салгытын дьизэбитигэр ааҕабыт.

VI. Рефлексия

-Туох сананы бүгүнгү уруоктан биллигит?

-Тураҕааскы хайдах ыалга түбэстэ, эһиги санааҕытыгар?

-Төһө сөбүлээтигит? Ордук ханнык түгэни интэриэһиргээтигит?

-Сэхэн тылын-өһүн өйдөөтүгүт дуо? Суолтатын өйдөөбөт тылларбытын сурунан иһэбит.

Литература

- 1.Алексеев Н.Д.Сылгыны өнгүнэн дьүһүннээһингэ инструкция.ГУП НИПК “Сахаполиграфиздат;2005
- 2.Саха литературатын оскуолаҕа үөрэтии методиката. Бичик, 2006
- 3.Современные подходы к изучению русского языка и литературы / Сборник научно- методических трудов, Якутск 2007/
- 4.Семенов Г.М.Олохпун анаабыт дьарыгым.Издательский Дом “Көмүөл”, 2011
- 5.Методика преподавания литературы / Богданова О.Ю, Леонов С.А, Чертов В.Ф, М 2000/.
- 6.Корст Н.О. Очерки по методике анализа художественных произведений, М, 1963.
- 7.Оҕоҕо бэйэтигэр туһайыылаах үөрэх, Дьокуускай 2004
8. Төрөөбүт тыл уонна литература / Саха оскуолатын учууталларыгар аналлаах научнай- методическай сурунаал № 1(9) 2008
9. Төрөөбүт тыл уонна литература / Саха оскуолатын учууталларыгар аналлаах научнай- методическай сурунаал № 1(12) 2008
10. Төрөөбүт тыл уонна литература / Саха оскуолатын учууталларыгар аналлаах научнай- методическай сурунаал № 2(22) 2011
- 11.Сайды кыбата №2 (2)2014

Чек по операции
27 апреля 2025 04:22:27 (МСК)

Операция

Перевод клиенту СберБанка

ФИО получателя

Нюргун Васильевич Г.

Телефон получателя

+7(964) 417-60-32

Номер счёта получателя

****** 0749**

ФИО отправителя

Сардана Владимировна Р.

Счёт отправителя

****** 3011**

Сумма перевода

350,00 Р

Комиссия

0,00 Р

Номер документа

1000000001514492814

Код авторизации

808721

Дополнительная информация

Если вы отправили деньги не тому человеку,
обратитесь к получателю перевода.
Деньги может вернуть только получатель

ПАО Сбербанк
Операция выполнена

